

ĐẠO HÀM CỦA HÀM SỐ (1-6-2021)

DẠNG 1. TÍNH ĐẠO HÀM BẰNG ĐỊNH NGHĨA

Bài 1. Dựa vào định nghĩa, hãy tính đạo hàm của các hàm số sau

1) $y = x^2 - 3x - 3$ tại $x = 1$;

2) $y = \sqrt{7 - 2x}$ tại $x = 3$;

3) $y = \frac{x+1}{x-1}$ tại $x = 0$;

4) $y = -\frac{3}{x}$ tại $x = 2$;

Bài 2. Dựa vào định nghĩa, hãy tính đạo hàm của các hàm số sau

1) $y = \frac{x-3}{1+|x|}$ tại $x = 0$;

2) $y = \sin 2x$ tại $x = \pi$.

Bài 3. Dựa vào định nghĩa, hãy tính đạo hàm của các hàm số sau tại điểm x_0 bất kì thuộc tập xác định.

1) $y = x^3 - 5x^2 + 4x - 7$.

2) $y = \frac{x^2 - 3x + 4}{x - 2}$.

3) $y = \sqrt{x^2 + 2x + 6}$.

Bài 4. Chứng minh hàm số $y = f(x) = |x^2 - x - 6|$ không có đạo hàm tại $x = 3$ nhưng có đạo hàm tại $x = 4$.

Bài 5. Hãy xét tính có đạo hàm của các hàm số $y = f(x)$ tại điểm x_0 cho trước:

1) $f(x) = \begin{cases} x^2 - x + 2 & \text{khi } x \leq 2 \\ \frac{1}{x-1} & \text{khi } x > 2 \end{cases}$ với $x_0 = 2$.

2) $f(x) = \begin{cases} \frac{x^5 - 32 - 80(x-2)}{x-2} & \text{khi } x \neq 2 \\ 80 & \text{khi } x = 2 \end{cases}$ với $x_0 = 2$.

3) $f(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{x} - 8}{\sqrt[3]{x} - 64} & \text{khi } x \neq 64 \\ 3 & \text{khi } x = 64 \end{cases}$ với $x_0 = 64$.

4) $f(x) = \begin{cases} x^2 \sin \frac{1}{x} & \text{khi } x \neq 0 \\ 0 & \text{khi } x = 0 \end{cases}$ với $x_0 = 0$.

$$5) f(x) = \begin{cases} \frac{3-x^2}{2} & \text{khi } x < 1 \\ \frac{1}{x} & \text{khi } x \geq 2 \end{cases} \quad \text{v\u00f3i } x_0 = 1.$$

$$6) f(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{x+3}-2}{x^2-1} & \text{khi } x > 1 \\ x^2+x-\frac{15}{8} & \text{khi } x \leq 1 \end{cases} \quad \text{v\u00f3i } x_0 = 1.$$

$$7) f(x) = \begin{cases} \frac{1-\cos x}{x} & \text{khi } x \neq 0 \\ 0 & \text{khi } x = 0 \end{cases} \quad \text{v\u00f3i } x_0 = 0.$$

$$8) f(x) = \begin{cases} \frac{\sin^3(\pi|x|)}{x^2} & \text{khi } x \neq 0 \\ 0 & \text{khi } x = 0 \end{cases} \quad \text{v\u00f3i } x_0 = 0.$$

DẠNG 2. TÍNH ĐẠO HÀM BẰNG CÔNG THỨC

Bài 6. Tính đạo hàm của các hàm số sau

$$\text{a) } y = \frac{x^4}{2} - \frac{2x^3}{3} + \frac{4x^2}{5} - 1.$$

$$\text{b) } y = x^6 - 4x^5 + 3x - \frac{3}{2}.$$

$$\text{c) } y = (x^7 + x)^2.$$

$$\text{d) } y = -10\sqrt{x} + \frac{21}{x}.$$

$$\text{e) } y = 2x^3 - 3\sqrt[3]{x} + 1.$$

$$\text{f) } y = \frac{2x+1}{4x-3}.$$

$$\text{g) } y = \frac{5x-3}{x^2+x+1}.$$

$$\text{h) } y = \frac{-3x^2+6x-5}{2x+3}.$$

Bài 7. Tính đạo hàm của các hàm số sau

$$\text{a) } y = (x^3 - 6x + 9)(x^4 + x^2 - 1).$$

$$\text{b) } y = \left(\frac{2}{x} + 3x\right)(\sqrt{x} - 1).$$

$$\text{c) } y = \frac{-x^2 + 2x + 3}{x^3 - 2}.$$

$$\text{d) } y = (2x^3 - 3) \cdot \sin 3x.$$

$$\text{e) } y = \frac{\sin x - 2 \cos x}{x^2 - 1}.$$

$$\text{f) } y = x^3 \cdot \tan 2x + 2x - 1.$$

Bài 8. Tính đạo hàm của các hàm số sau:

$$\text{a) } y = (4x^3 + x^2 - 1)^4$$

$$\text{b) } y = \left(\frac{2x+1}{x-1}\right)^6$$

$$\text{c) } y = \left(\frac{x^2+1}{x+1}\right)^4$$

$$\text{d) } y = \frac{1}{(x^2 - 3x + 7)^3}$$

$$\text{e) } y = (x-2)\sqrt{x^2+1}$$

$$\text{f) } y = 2x - \sqrt[3]{2x^2+3x-1}$$

$$\text{g) } y = \frac{\sqrt{x^2+2}-2}{x}$$

$$\text{h) } y = \frac{x+1}{\sqrt{x^2-x+2}}$$

Bài 9. Tính đạo hàm của các hàm số sau:

a) $y = \sqrt{\frac{x-2}{x+2}}$

b) $y = \frac{1+x}{\sqrt{1-x}}$

c) $y = \frac{1+\sqrt{x}}{1-\sqrt{x}}$

d) $y = \sqrt{x+\sqrt{x}}$

e) $y = \frac{1}{x}\sqrt{4+x^2}$

f) $y = \frac{2}{\sqrt{2+x^4+x^8}}$

Bài 10. Tính đạo hàm của các hàm số sau:

a) $y = 2x \cos x - 3 \sin x$

b) $y = x \cot x$

c) $y = 4 \sin x + 5x \tan x - 2x$

d) $y = \frac{x}{1-\cos x}$

e) $y = \frac{\sin x + \cos x}{\sin x - \cos x}$

f) $y = \frac{\sin x}{x} + \frac{x}{\sin x}$

g) $y = \frac{x \sin x}{1 + \tan x}$

h) $y = \frac{1 + \sin x}{1 - \sin x}$

Bài 11. Tính đạo hàm của các hàm số sau

a) $y = x^2 \cdot \cos^5 x$

b) $y = 3 \cdot \sin^2 2x - \cos^3 x$

c) $y = \frac{1}{3} \tan^3 x - \tan 3x + x$

d) $y = \sqrt{1 + 2 \cdot \tan(2x^2 + 3)}$

e) $y = \sin^3 \sqrt{1+x^2}$

f) $y = \cos \frac{2x}{x+1}$

Bài 12. 1) Cho hàm số $f(x) = x \cdot (x+1)(x+2) \dots (x+100)$. Tính $f'(0)$ và $f'(-1)$ .2) Cho hàm số $f(x) = \sin x + \frac{\sin 3x}{3} + \frac{\sin 5x}{5} + \frac{\sin 7x}{7}$. Tính $f'(0)$, $f'(\frac{\pi}{9})$ và $f'(\pi)$.**DẠNG 3. ĐẠO HÀM CẤP CAO****Bài 13.** Tính đạo hàm đến cấp đã chỉ ra của các hàm số sau: (với n là số tự nhiên)

a) $y = x \cdot \sin 5x$, tính y'' .

b) $y = \cos^2 x$, tính y''' .

c) $y = x^4 - 6x^3 + 7x - 8$, tính $y^{(n)}$.

d) $y = \frac{1}{ax+b}$ với a, b là các hằng số và $a \neq 0$, tính $y^{(n)}$.

e) $y = \sin x$, tính $y^{(n)}$.

f) $y = \cos x$, tính $y^{(n)}$.

Câu 14. 1. Cho A, B là hai số sao cho $f(x) = \frac{x-5}{x^2-1} = \frac{A}{x+1} + \frac{B}{x-1}$ với $\forall x \neq \pm 1$. Tìm hai số A và B .Từ đó tính $f^{(n)}(x)$ .2. Cho hàm số $f(x) = \frac{5x-3}{x^2-3x+2}$. Tìm a, b để $\frac{5x-3}{x^2-3x+2} = \frac{a}{x-1} + \frac{b}{x-2}$. Từ đó tính $y^{(n)}$ .3. Tìm đạo hàm cấp n của các hàm số sau: $y = \frac{3x-4}{(x+2)(2x-1)}$; $y = \frac{x^2-3x+2}{2x^2+x-1}$.**Bài 15**

1. Cho hàm số $y = x + \frac{5}{x}$. Tính $A = x.y' + y$
2. Cho hàm số $y = x.\sin x$. Tính $B = x.y - 2(y' - \sin x) + x.y''$
3. Cho hàm số $y = \sqrt{2x - x^2}$. Tính $C = y^3.y'' + 1$
4. Cho hàm số $y = 3 + \frac{5}{x}$. Tính $D = x.y' + y$
5. Cho hàm số $y = x.\cos x$. Chứng minh rằng $x.y + x.y'' = 2(y' - \cos x)$
6. Cho hàm số $y = (x + \sqrt{x^2 + 1})^3$. Chứng minh rằng $(1 + x^2).y'' + x.y' - 9y = 0$

Bài 16.

1. Cho hàm số $y = f(x) = \frac{3x+1}{x-5}$. Giải bất phương trình $f'(x) > 0$.
2. Cho hàm số $y = f(x) = \frac{3x^2 + 2x - 1}{5x + 1}$. Giải bất phương trình $f'(x) > 0$.
3. Cho hàm số $y = f(x) = \frac{2 - 2x - x^2}{x^2 - 1}$. Giải bất phương trình $f'(x) < 0$.
4. Cho hai hàm số $f(x) = 2x^3 - x^2 + \sqrt{3}$ và $g(x) = x^3 + \frac{x^2}{2} - \sqrt{3}$.

Giải bất phương trình $f'(x) > g'(x)$.

Bài 17. Cho hàm số $f(x) = x^3 + (m-1)x^2 + 2m - 1$. Tìm m để $f'(x) > 0$ với mọi $x \in \mathbb{R}$.

Bài 18. Cho hàm số $g(x) = \frac{m}{2}x^3 - \frac{m}{2}x^2 + (3-m)x - 2$.

1. Tìm điều kiện của m để $g'(x) > 0$ với mọi $x \in \mathbb{R}$.
2. Tìm điều kiện của m để $g'(x) = 0$ có 2 nghiệm trái dấu.

Bài 19. Cho hàm số $f(x) = x^3 - 2x^2 + mx - 3$.

1. Tìm m để $f'(x)$ là bình phương của 1 nhị thức bậc nhất.
2. Tìm điều kiện của m để $f'(x) < 0$ với mọi $x \in (0, 2)$.
3. Tìm điều kiện của m để $f'(x) < 0$ với mọi $x \in (0, +\infty)$.

DẠNG 5: BA BÀI TOÁN TIẾP TUYẾN CƠ BẢN

Bài toán tiếp tuyến tại 1 điểm

Bài 20.

1. Viết phương trình tiếp tuyến tại điểm có hoành độ -2 của đồ thị hàm số $y = x^4 - 2x^2$.
2. Viết phương trình tiếp tuyến tại điểm $A(0; 3)$ của đồ thị hàm số $y = x + 1 - \frac{2}{2x-1}$.

- Viết phương trình tiếp tuyến tại điểm $M(1; -7)$ của đồ thị hàm số $y = \frac{3x+4}{2x-3}$.
- Viết phương trình tiếp tuyến tại điểm $I(2; 2)$ của đồ thị hàm số $y = x^3 - 6x^2 + 9x$.
- Viết phương trình tiếp tuyến tại điểm có hoành độ $2\sqrt{3}$ của đồ thị hàm số $y = \frac{1}{4}x^3 - 3x$.

Bài 21.

- Chứng minh rằng với mọi m đường thẳng $y = x + m$ luôn cắt đồ thị hàm số $y = \frac{-x+1}{2x-1}$ tại hai điểm phân biệt A, B . Gọi k_1, k_2 là hệ số góc của các tiếp tuyến với đồ thị hàm số tại A, B . Tìm m để tổng $k_1 + k_2$ đạt giá trị lớn nhất.
- Tìm m để đồ thị hàm số $y = x^3 + 3x^2 + (m-1)x + 1$ cắt đường thẳng $y = 1$ tại ba điểm phân biệt A, B, C . Giả sử $C(0; 1)$. Tìm m để các tiếp tuyến tại A, B vuông góc với nhau.

Bài toán tiếp tuyến biết phương cho trước

Bài 22:

- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = -x^4 - x^2 + 6$ biết tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $y = \frac{1}{6}x - 1$.
- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{x^2 + x - 1}{x + 2}$ biết tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $y = x - 1$.
- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{2x+1}{x-2}$ biết hệ số góc của tiếp tuyến bằng -5 .
- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{1}{3}x^3 - x + \frac{2}{3}$ biết hệ số góc của tiếp tuyến bằng 3. Tìm tọa độ tiếp điểm.
- Tìm giao điểm của các tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{x+1}{x-3}$ với trục hoành biết tiếp tuyến song song với đường thẳng $y = 2001 - x$
- Hàm số $y = \frac{1}{3}x^3 - \frac{m}{2}x^2 + \frac{1}{3}$ có đồ thị (C_m) . Điểm $M \in (C_m)$ có hoành độ bằng -1 . Tìm m để tiếp tuyến của (C_m) tại M song song với đường thẳng $5x - y = 0$

Bài toán tiếp tuyến đi qua một điểm

Bài 23:

- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = 4x^3 - 6x^2 + 1$, biết tiếp tuyến đó đi qua điểm $M(-1; -9)$.
- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{2x+1}{x+1}$, biết tiếp tuyến đó đi qua điểm $A(-1; 3)$.

- Viết phương trình các tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{1}{3}x^3 - x^2$ đi qua điểm $A(3;0)$.
- Lập phương trình các tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = (2-x^2)^2$ kẻ từ điểm $A(0;4)$. Tìm tọa độ các tiếp điểm.
- Viết phương trình các tiếp tuyến đi qua điểm $E(6;4)$ tới đồ thị hàm số $y = x + \frac{1}{x-2}$.
- Chứng minh từ $A(1;-1)$ kẻ được hai tiếp tuyến vuông góc tới đồ thị hàm số $y = x + \frac{1}{x+1}$.

Bài 24

- Viết phương trình các tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{1}{3}x^3 + x^2 - \frac{5}{3}$ đi qua điểm $M\left(-\frac{7}{3}; \frac{1}{3}\right)$.
- Chứng minh rằng có hai tiếp tuyến của $(P): y = x^2 - 3x$ đi qua điểm $A\left(\frac{3}{2}; -\frac{5}{2}\right)$ và chúng vuông góc với nhau.

DẠNG 6: TIẾP TUYẾN HOẶC TIẾP ĐIỂM THỎA MÃN ĐIỀU KIỆN

Bài 25

- Cho hàm số $y = \frac{1}{3}x^3 - 2x^2 + 3x$. Tìm tiếp tuyến có hệ số góc nhỏ nhất trong số tất cả các tiếp tuyến của đồ thị hàm số. Khi đó xác định tọa độ tiếp điểm.
- Tìm M thuộc đồ thị hàm số $y = \frac{2x}{x+1}$ biết tiếp tuyến tại M cắt hai trục tọa độ tại hai điểm A, B sao cho tam giác OAB có diện tích bằng $\frac{1}{4}$.
- Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $y = \frac{x+2}{2x+3}$ biết tiếp tuyến cắt trục hoành, trục tung lần lượt tại hai điểm A, B và tam giác OAB cân tại gốc tọa độ O .

Bài 26.

- Cho hàm số $y = -x^3 + 3x^2 + 7x - 1$. Tìm tiếp tuyến có hệ số góc lớn nhất trong số tất cả các tiếp tuyến của đồ thị hàm số.
- Cho hàm số $y = x^3 - 2x^2 + 1$ Gọi M là một điểm trên đồ thị hàm số mà tiếp tuyến tại điểm đó cắt hai trục tọa độ tạo thành một tam giác cân tại O . Tìm tọa độ điểm M biết $x_M > 0$.
- Cho hàm số $y = 2 + \frac{1}{x+1}$. Tìm các điểm M thuộc đồ thị hàm số mà tiếp tuyến tại điểm đó cắt hai trục tọa độ tại A, B sao cho diện tích tam giác OAB bằng $\frac{1}{2}$.
- Cho hàm số $y = \frac{3x-1}{x-1}$ và điểm $I(1;3)$. Tìm các tiếp tuyến của đồ thị hàm số biết tiếp tuyến đó cắt hai đường thẳng $x = 1; y = 3$ tạo hai điểm A, B sao cho tam giác IAB cân tại I .

5. Cho hàm số $y = \frac{x-2}{x+1}$ và điểm $I(-1;1)$. Tìm các tiếp tuyến của đồ thị hàm số biết khoảng cách từ điểm I đến tiếp tuyến đó đạt giá trị lớn nhất.
6. Cho hàm số $y = x+1 + \frac{1}{x-1}$ (C). Tìm các điểm A thuộc đồ thị hàm số (C) sao cho tiếp tuyến tại A cắt trục hoành, trục tung theo thứ tự M, N (M, N khác O) sao cho $ON = 2OM$.
7. Cho hàm số $y = x - \frac{1}{x}$. Tìm điểm M thuộc đồ thị hàm số sao cho khoảng cách từ gốc tọa độ đến tiếp tuyến tại điểm M bằng $\frac{1}{2}$.

DẠNG 7: ĐIỀU KIỆN TIẾP XÚC CỦA HAI ĐỒ THỊ VÀ TIẾP TUYẾN CHUNG CỦA HAI ĐỒ THỊ HÀM SỐ

Câu 27:

- Viết phương trình tiếp tuyến chung của hai parabol $y = x^2 - 5x + 6$, $y = -x^2 + 5x - 11$.
- Viết phương trình tiếp tuyến của mỗi parabol sau tại giao điểm chung của hai parabol $y = 2x^2 - 9x + 2$, $y = 2x^2 + 3x - 4$. Viết phương trình tiếp tuyến chung của hai parabol đó.

Câu 28:

- Tìm m để đồ thị hàm số $y = \frac{(2m-1)x - m^2}{x-1}$ tiếp xúc với đường thẳng $y = x$.
- Tìm hệ thức liên hệ giữa a, b để đường thẳng $y = ax + b$ tiếp xúc với đồ thị hàm số $y = \frac{1}{x}$.

Câu 28:

- Tìm b để parabol số $y = 2x^2 + b$ tiếp xúc với parabol $y = (x^2 - 1)^2$. Viết phương trình tiếp tuyến tại tiếp điểm tương ứng.
- Tìm a để đồ thị hàm số $y = \frac{x^2 - x + 1}{x-1}$ tiếp xúc với parabol $y = x^2 + a$.
- Tìm m để hai đường cong sau tiếp xúc:
 $y = mx^3 - (m-1)x^2 + (m+1)x + 1, y = -mx^2 + (m-1)x - m$
- Tìm a để đồ thị hàm số $y = 2x^3 - 3(a+3)x^2 + 18ax - 8$ tiếp xúc với trục hoành.
- Tìm a để đồ thị hàm số $y = 8x + a$ tiếp xúc với đồ thị hàm số $y = -x^4 - 2x^2 + 3$.
- Tìm m để đồ thị hàm số $y = \frac{x^2 + m}{x-1}, m \neq -1$ tiếp xúc với đường thẳng $d: y = -x + 7$.